

Keuzedeel mbo

Fries in de beroepscontext B2

Code

K1427

Ontwikkeld door: Firda, AFUK, NHL Stenden en Provincie Friesland
Penvoerder: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid

1. Algemene informatie

D1: Fries in de beroepscontext B2

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Ontwikkeld voor kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Europees Referentie Kader (ERK) als uitgangspunt van het taalkundige deel

De inhoud van dit keuzedeel Fries is gebaseerd op het referentiekader Fries dat in 2015 in opdracht van de provincie Fryslân ontwikkeld is. Het referentiekader gaat uit van het Europees Referentiekader voor de talen (ERK), dat in Nederland en daarbuiten voor (vreemde) talenonderwijs gebruikt wordt. Ook maakt het verbinding met het referentiekader Taal (Meijerink). In het referentiekader Fries ('Referinsjeramt Frysk') staan beschrijvingen van kwaliteiten van leerlingen op het gebied van kennis, inzicht vaardigheden wat betreft de Friese taal voor de verschillende vaardigheden (gesprekken voeren, spreken, luisteren, lezen en schrijven). Conform het ERK beschrijft het Referentiekader Fries vaardigheidsniveaus van taalbeheersing in termen van taalomvang (wat moet je kunnen, in welke contexten en voor welke doelen?), taalcomplexiteit en mate van correctheid (hoe goed moet je het kunnen?).

Het landelijk format voor de beschrijving van een keuzedeel is niet volledig in te vullen voor het beschrijven van een keuzedeel Taal. Het format is van oorsprong bedoeld voor de beschrijving van een keuzedeel bestaande uit beroepshandelingen die weergegeven worden in kerntaken en werkprocessen. Bij taal gaat het echter om kennis en vaardigheden die in een bepaalde context worden toegepast om kerntaken en werkprocessen ook in de Friese taal te kunnen uitvoeren. Desondanks is voor het keuzedeel Fries in de beroepscontext B2 hetzelfde format gebruikt. Op enkele punten wijkt de beschrijving van het landelijke format af en/of wordt deze niet geheel ingevuld (geen werkprocessen). Dit wordt in deze preambule toegelicht en verantwoord.

Aantal sbu's

Het aantal studiebelastingsuren voor dit keuzedeel is vastgesteld op 240. Dit komt neer op circa 3 lesuren per week (afhankelijk van de opleidingsduur). Er zijn echter diverse factoren die bepalen of dit aantal uren toereikend is voor het behalen van het gewenste niveau tijdens de gehele opleidingsduur, zoals de motivatie van studenten, groepsgrootte, groepssamenstelling, gebruikte methode, etc. Aan te bevelen is zorg te dragen voor zo gunstig mogelijke condities.

Taal in de beroepscontext en beroepscultuur

Aangezien dit keuzedeel aan uiteenlopende kwalificatiedossiers gekoppeld moet kunnen worden, kan het keuzedeel uiteraard in de uitwerking niet alle betreffende beroepscontexten bevatten. Het beschrijvingsniveau is daarom van algemene aard (gebaseerd op het Referentiekader), maar wel gericht op Fries in de beroepscontext. Bij het indienen van dit keuzedeel zijn de kwalificatiedossiers van Zorg en Welzijn/Assisterende Gezondheidszorg als uitgangspunt genomen. 'Het toepassen van Fries in de beroepscontext' wordt als 'kerntaak' gezien. De vijf taalvaardigheden zoals benoemd in het ERK zijn opgenomen in de lijst van kennis en vaardigheden.

Voor de beschrijving van de taalkennis en -vaardigheden zijn vanuit het referentiekader de 'algemene omschrijving van het beheersingsniveau' en de 'globale descriptoren' uit het ERK gebruikt. Omdat het in dit keuzedeel uitsluitend gaat om beschrijving van kennis en vaardigheden, is deze lijst uitgebreid. De kerntaak inclusief kennis en vaardigheden kan per kwalificatiedossier/profiel worden ingekleurd voor een specifieke branche c.q. beroep.

B2-niveau

Als je niveau B2 hebt bereikt, ervaar je slechts af en toe problemen met het communiceren in de Friese taal in de beroepscontext; jij begrijpt anderen en anderen begrijpen jou meestal. Het kan wel zo zijn dat je bijvoorbeeld wat betreft lezen en begrijpen op een hoger niveau komt dan wat betreft spreken en schrijven. B1-niveau is een goede opstap voor dit beheersingsniveau.

Het ERK staat differentiatie toe, waarbij taalleerders op verschillend niveau (eigen niveau) aan taalbeheersing kunnen werken. Daarbij is binnen dit keuzedeel het uitgangspunt dat niet Friestalige studenten voor alle vaardigheden niveau B2 of hoger halen.

In de beschrijving van verantwoordelijkheid en zelfstandigheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen de mbo-niveaus met behulp van de NLQF-descriptoren. Dit is gedaan omdat er binnen de taalniveaus geen onderscheid is tussen wat iemand op niveau 1, 2, 3 of 4 zou moeten beheersen. Het gaat om het te bereiken taalniveau, niet om het bereiken van een specifiek mbo-niveau. Wel is het niveau van zelfstandigheid omschreven dat hoort bij het ERK-niveau.

Relevantie van het keuzedeel

Voor de Friese samenleving is de beheersing van de Friese taal sociaal, cultureel en economisch erg belangrijk. Beginnende beroepsbeoefenaren die in een Friestalige beroepsomgeving zullen gaan werken hebben een redelijk goede kennis en vaardigheid van het Fries nodig, zeker als het gaat om dienstverlenende beroepen. Als beroepsbeoefenaren doorstromen naar een hoger beroepsmatig niveau, moeten zij ook meer beheersing van de Friese taal kunnen laten zien.

Onderzoek laat zien dat bijna in alle sectoren in meer dan 50% van de organisaties vaak Fries wordt gesproken tussen de werknemers onderling. Bij bijna 60% van de organisaties krijgen werknemers bij contacten met klanten vaak te maken met de Friese taal. Meer dan 80% van de organisaties vindt het een pluspunt als werknemers de Friese taal verstaan, meer dan de helft als de werknemers de taal ook spreken.

Beschrijving van het keuzedeel

Met dit keuzedeel kan de (niet) Friestalige student zich (nog meer) versterken in het beheersen van de Friese taal, zo veel mogelijk op maat. Het beheersen van de Friese taal zal de kwaliteit van de communicatie in de beroepssetting vergroten en vergemakkelijken. Vandaar dat het Fries nadrukkelijk in de beroepscontext wordt geplaatst. Daarnaast is dit keuzedeel op dit niveau van belang voor studenten die al in het vervolgonderwijs Fries hebben gevolgd en nu verder willen leren en een hoger niveau willen volgen.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verbredend

Generiek

2. Uitwerking

D1-K1: Toepassen van Fries in de beroepscontext B2

Complexiteit

De beginnend beroepsbeoefenaar komt (bijna) altijd in aanraking met en gebruikt het Fries en diens kennis over de Friese cultuur intensief bij (bijna) alle werkzaamheden in het beroep, en in internationale contacten met collega's, cliënten en opdrachtgevers. Ook gebruikt de beginnend beroepsbeoefenaar het Fries als die zaken moet regelen, in gesprek, en op schrift. Het gaat hier om uitgebreide specialistische kennis van het Fries (de taal, de cultuur, identiteit) en om diverse specifieke situaties in de beroepscontext te kunnen inschatten, aanpakken en afhandelen. Het niet goed kunnen communiceren in het Fries kan afbreuk doen aan het succesvol volbrengen van werkzaamheden.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft een zelfstandige functie en is zelfstandig in staat de Friese taal te gebruiken voor het verrichten van beroepswerkzaamheden. Bij het luisteren kan de beginnend beroepsbeoefenaar met snel sprekende en minder duidelijk articulerende sprekers omgaan. Bij het voeren van gesprekken kan die het gesprek gaande houden met diens gesprekspartner(s). Bij het lezen gaat het om middellange, meer complexe en samengestelde teksten uit tijdschriften. Hierbij wordt de beginnend beroepsbeoefenaar voor het begrijpen soms visueel ondersteund door de lay-out en indeling van de tekst, maar de beginnend beroepsbeoefenaar is ook in staat de tekst te lezen zonder plaatjes. De beginnend beroepsbeoefenaar spreekt in meer complexe bewoordingen en kan vertellen in gevarieerde patronen en constructies over meerdere onderwerpen, van alledaagse en vertrouwde onderwerpen tot een beperkt aantal onderwerpen die niet vertrouwd zijn. De beginnend beroepsbeoefenaar schrijft naast korte, eenvoudige teksten, notities en boodschappen over alledaagse zaken, ook iets langere teksten voor collega's over beroep specifieke onderwerpen. Daarbij gebruikt die behoorlijk gevarieerdere patronen en meer complexe zinsconstructies en maakt nog amper een systematisch elementaire fout. Op dit niveau kan de beginnend beroepsbeoefenaar complexere informatie overbrengen.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft kennis van een woordenschat van zo'n 6.000 - 8.000 woorden
- heeft kennis van vaktaal zoals die voor het beroep waarvoor wordt opgeleid nodig is
- heeft kennis van expliciet aangeboden grammaticaregels
- heeft kennis van belangrijke talige conventies
- heeft kennis van belangrijke compenserende strategieën
- gesprekken voeren B2:
 - kan meedoen aan overleggen en gesprekken over onderwerpen uit het vakgebied of interesse
 - kan het persoonlijk belang aangeven, een visie verwoorden en beargumenteren
 - kan vertellen en precies aangeven hoe die zich voelt
 - kan goed reageren op anderen die hun gevoelens uiten
 - kan beschrijven, verklaren en instrueren bij gesprekken in een groep, over een taak of over het werk en kan daarover meer gedetailleerde informatie verkrijgen
 - kan in discussies goed meekomen en zelf een betoog houden
 - kan in een gesprek oplossingen voor een probleem uitleggen
 - kan een debat voeren
 - kan op passende en effectieve wijze de beurt nemen en standaardzinnen gebruiken om tijd te winnen
 - kan in een gesprek de discussie op gang houden en anderen aanmoedigen om dit ook te doen
- Luisteren B2:
 - kan de hoofdgedachte in een langere zin, tekst, lezing begrijpen over redelijk vertrouwde onderwerpen
 - kan complexe redeneringen volgen wanneer het onderwerp redelijk vertrouwd is
 - kan de belangrijkste informatie uit gesprekken en presentaties begrijpen
 - kan een voorgelezen of verteld verhaal begrijpen
 - kan gedetailleerde aanwijzingen volgen en uit discussies de argumenten voor en tegen volgen en exact begrijpen
 - kan mededelingen precies en foutloos begrijpen
 - kan uitgebreide, lang durende discussies tussen mensen volgen
 - kan de meeste radio- of nieuwsprogramma's volgen en een groot deel van een film
- Spreken B2:
 - kan een gedetailleerde beschrijving en presentaties geven over een breed scala van onderwerpen die te maken hebben met het eigen interessegebied
 - kan een samenhangend verhaal vertellen en betrouwbaar verslag doen van ervaringen en voorvallen
 - kan een standpunt onderbouwen met argumenten, voor- en nadelen en een argumentatie stelselmatig opbouwen

D1-K1: Toepassen van Fries in de beroepscontext B2

- kan gedetailleerde informatie betrouwbaar weergeven
- kan vloeiend en spontaan reageren op vragen naar aanleiding van een presentatie of verhaal
- kan duidelijk spreken, met een natuurlijke intonatie, met een ruime woordenschat en grammaticaal correct
- kan complexe zinsvormen gebruiken, de opbouw aanpassen aan het doel van het verhaal of de presentatie en fouten direct verbeteren
- Lezen B2:
- kan zelfstandig teksten lezen en past de leesstijl en leestempo aan de teksten en het doel aan
- kan eigentijdse literatuur kritisch en reflecterend lezen
- kan vlot lange en complexe teksten doornemen en relevante details vinden
- kan complexe aanwijzingen begrijpen inclusief overwegingen en waarschuwingen
- kan teksten over hedendaagse problemen met standpunten en stellingen goed begrijpen
- Schrijven B2:
- kan duidelijke gedetailleerde teksten schrijven over een breed scala van onderwerpen vanuit de eigen interesse
- kan een samenvatting opstellen, verslagen maken en schriftelijk informatie doorgeven op een begrijpelijke manier
- kan het persoonlijk belang van ervaringen en impressies beschrijven
- kan commentaar geven op het nieuws en gemotiveerd een visie geven op een specifiek standpunt
- kan een recensie met heldere opbouw schrijven over een film of boek
- kan zonder fouten zakelijke brieven, emails en andere correspondentie schrijven